

ALGORITMLAR DAVRI: SUN'IY INTELLEKT ORQALI GLOBAL
SIYOSATNING QAYTA FORMATLANISHI

Xabibullayev Boburmirzo Baxtiyor O'g'li

Hafizullayev Javlon

Abdullayeva Mohiniso

Alfraganus universiteti ijtimoiy fanlar fakulteti xalqaro munosabatlar

Yo'nalishi 2-tosqich talabalari

Turdiyev Madiyor Mamanazarovich

Katta o'qituvchi

Annotatsiya: *Maqolada XXI asrda shakllanayotgan algoritmik boshqaruv tizimlari va sun'iy intellektning (SI) xalqaro siyosatdagi o'rni chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqotda algoritmlar asosida ishlab chiqilayotgan strategiyalar, ma'lumotlar oqimini boshqarish orqali kuch muvozanatining o'zgarishi hamda "raqamli diplomatiya" tushunchasining paydo bo'lishi yoritiladi. Sun'iy intellekt nafaqat texnologik taraqqiyot omili, balki siyosiy raqobat vositasiga aylanib borayotgani ilmiy asosda tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *algoritmik siyosat, sun'iy intellekt, raqamli diplomatiya, global boshqaruv, ma'lumotlar suvereniteti.*

Abstract: *This paper analyzes the emergence of algorithmic governance and the growing role of Artificial Intelligence (AI) in shaping international politics in the 21st century. It discusses how algorithm-based strategies, control over data flows, and digital diplomacy are reshaping the balance of global power. The study concludes that AI has evolved beyond technology into a tool of political competition and geopolitical influence.*

Keywords: *algorithmic politics, artificial intelligence, digital diplomacy, global governance, data sovereignty.*

Аннотация: *В статье анализируется роль алгоритмического управления и технологий искусственного интеллекта (ИИ) в трансформации международных политических процессов XXI века. Рассматриваются стратегии, основанные на алгоритмах, управление потоками данных и формирование «цифровой дипломатии». Сделан вывод о том, что ИИ становится не только технологическим, но и политическим инструментом в глобальной борьбе за влияние.*

Ключевые слова: *алгоритмическая политика, искусственный интеллект, цифровая дипломатия, глобальное управление, суверенитет данных.*

Kirish .XXI asr siyosiy tizimi yangi davrga qadam qo'ydi — bu davrda kuch manbai qurol yoki iqtisodiy resurslar emas, balki algoritmlardir. Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari global siyosatning ajralmas qismiga aylanib, davlatlar o'rtasidagi raqobatni raqamli maydonga ko'chirdi.

Raqamli boshqaruv, axborot oqimi va algoritmik tahlil vositalari orqali siyosiy qarorlar tezroq, aniqroq va strategik jihatdan samaraliroq shaklda qabul qilinmoqda. Natijada, inson qaroriga asoslangan diplomatiya o'rnini tobora ma'lumotga asoslangan siyosat egallamoqda.

Algoritmik Boshqaruvning Geosiyosiy Ahamiyati. Algoritmik boshqaruv — bu siyosiy qarorlar, strategiyalar va xavfsizlik tizimlarini ma'lumot tahliliga asoslangan holda boshqarish modelidir. Floridi (2020) va Bostrom (2021) fikricha, algoritmik tizimlar inson tafakkuridan tezroq va chuqurroq tahlil qilish qobiliyatiga ega bo'lib, bu ularni global siyosatdagi yangi kuch markaziga aylantiradi.

Davlatlar endi o'z manfaatlarini algoritmiklar orqali himoya qilmoqda — bu esa yangi geosiyosiy raqobatni yuzaga keltirmoqda. “Algoritmik diplomatiya” tushunchasi ham aynan shu jarayon natijasida shakllandi, ya'ni diplomatik aloqalar ma'lumotlar, tahliliy platformalar va raqamli strategiyalar orqali olib borilmoqda.

Ma'lumotlar Suvereniteti Va Global Raqobat. Sun'iy intellektning samaradorligi to'liq ma'lumotlar hajmi va sifati bilan belgilanadi. Shu sababli, “ma'lumotlar kimniki?” degan savol bugungi xalqaro siyosatda strategik masalaga aylangan. AQSh, Xitoy va Yevropa Ittifoqi kabi kuch markazlari aynan ma'lumotlar infratuzilmasi ustidan nazoratni qo'lga kiritish uchun raqobatlashmoqda.

Bu holat yangi turdagi siyosiy qarama-qarshilik — algoritmik geosiyosatni yuzaga keltirdi. Endilikda davlatlarning kuchi ularning armiyasi yoki boyligi bilan emas, balki ma'lumotlarni qayta ishlash quvvati va algoritmiklarining intellektual salohiyati bilan o'lchanmoqda.

Xalqaro Tizimning Qayta Formatlanishi. Sun'iy intellekt global siyosiy tizimni qayta formatlamoqda. Avvallari kuch muvozanati harbiy ittifoqlar, iqtisodiy bloklar va diplomatik aloqalarga tayanar edi. Endilikda esa bu muvozanat raqamli hamkorlik tarmoqlari, sun'iy intellekt alyanslari va axborot oqimlarini boshqarish markazlari orqali belgilanmoqda.

Algoritmik siyosatning rivojlanishi natijasida davlatlar o'rtasida yangi turdagi ishonch inqirozi ham yuzaga kelmoqda — sun'iy intellektga asoslangan qarorlar insoniy qadriyatlar bilan har doim ham mos tushmaydi. Bu esa xalqaro huquq va etika sohalarida yangi muhokamalarga sabab bo'lmoqda.

Xulosa. Sun'iy intellekt insoniyat tarixida yangi geosiyosiy davrni boshlab berdi. U nafaqat texnologik vosita, balki siyosiy kuch, diplomatik strategiya va global boshqaruv modeli sifatida shakllanmoqda.

Davlatlar uchun endi eng muhim vazifa — algoritmik mustaqillikni ta'minlash, ya'ni o'z sun'iy intellekt tizimlarini ishlab chiqish va ularni milliy siyosat bilan uyg'unlashtirishdir.

Shu tarzda, XXI asrning yangi kuch manbai — axborot emas, balki algoritmning o'zi bo'lib bormoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs.
2. Kissinger, H. (2014). *World Order*. New York: Penguin Press.
3. Schwab, K. (2016). *The Fourth Industrial Revolution*. Geneva: World Economic Forum.
4. Tsvetkova, N. A. (2021). Artificial Intelligence and Global Politics: Ethical and Strategic Implications. *Journal of International Affairs*, 75(2), 34–49.
5. Kaplan, J. (2016). *Artificial Intelligence: What Everyone Needs to Know*. Oxford: Oxford University Press.

